הארץ - כותרת
עמוד 11 , 15/08/2023 , 17.59 x 24.85
כתבים: כתב העיתון
87205541

מנהיגים ישרים, רדו מהגדר

דב הלברטל ויוסף מ' אדרעי

אירועים האחרונים המתחוללים כאן מהווים הזדמנות ליציאה מהמשבר שאליו נקלענו. החברה הישראלית לא הצליחה להתגבש ולהתייצב בהתאם לתפישות תרבותיות, פוליטיות וחברתיות ברורות ומובהקות. השסע מתבטא גם בריבוי הקבוצות הפוליטיות ובמגוון המתמודדים בבחירות. אלה כוללים קבוצות ניאו־ליברליות, המאמינות בכנות שתפישותיהן מקדמות רווחה מצרפית; קבוצות סוציאל־דמקרטיות, המאמינות בכנות שתפישותיהן מקדמות רווחה מצרפית; עסקנים שמניעיהם הם תנאי השכר בכנסת והכוח לתגמל את תומכיהם; אזרחים שבוחרים במפלגות מסוימות מתוך שמרנות ואנרציה; יהודים משיחיים המתרפקים על עבר לא מציאותי; קבוצות שנהנות מיחסי הון־שלטון, שמטשטשים את ההבחנה בין שוק חופשי למשטר קפיטליסטי, הרוכש השפעה תמורת הונו; מיעוטים המצפים לחיסולה של מדינת ישראל; מיעוטים המוכנים לחיות כאן כאזרחים שווי זכויות וחובות; עדות דתיות שרואות במדינה רק אמצעי פיננסי לשימור אמונתם; עדות דתיות שרוצות לנהל את חייהן כאן ללא תלות בממסד.

קשה לזהות בימינו מפלגות אידיאולוגיות. הציבור מסתפק בתיוגן ל"ימין", "שמאל", "ליברלים", "דתיים", "חרדים", "ערבים", "נאמני ארץ ישראל" או "קומוניסטים", ומתעלם מתפישות חברתיות וכלכליות מובהקות. הכרעת הבוחרים נקבעת לפעמים כאילו היה מדובר בנאמנות לקבוצות כדורגל, שכן אין בהכרח התאמה בין התוויות של המפלגות להתנהגותן. כך יש לנו "שמאל" שאינו סוציאל־דמוקרטי, ימין המקדם צמצום פערים, "דתיים" המתעלמים מהיהדות ההומניסטית ומתרכזים בהאדרת פולחנים וסמלים. תומכי זכויות אדם המקבלים פגיעה בזכויות המיעוטים, ועוד.

בדרך לעצמאותנו עברנו שלושה שלבים: השלב הראשון: החזון. שרטוט החזון, הבסיס הרעיוני, האידיאולוגי, הערכי והמדיני, נמצא בספרו של הרצל "אלטנוילנד". בהמשך, פעלה הציונות למען הכרה בינלאומית, ששיאה הגיע בהחלטת "כ"ט בנובמבר" של העצרת הכללית של האו"ם, שאומצה ואושררה בהכרזת העצמאות. ההכרזה מונה את אושיות המדינה, המבוססות על חזון הנביאים: זכויות אדם, צדק חלוקתי, הגנה על החלשים והמיעוט, שוויון הזדמנויות, מדינת מקלט ליהודים ללא אפליה בין כלל תושביה ואזרחיה. השלב השני כלל את הצבת המטרות הנחוצות למימוש החזון: עצמאות ביטחונית, לצורך הבטחת שלום וקניינם של תושבי המדינה; עצמאות כלכלית כדי להבטיח את רווחתם; יצירת תרבות פוליטית־חברתית־מדינית, שתהווה בסיס משותף, מלכד וסובלני, שיאפשר חיים בצוותא, והשלב השלישי כולל את האמצעים להשגת המטרות, שרוויים בהרבה כאב וצער משום שהם כרוכים גם באובדן חיים ופגיעות פיזיות ונפשיות.

המאבק הצבאי־הביטחוני הוכתר בהצלחה. המאבק הכלכלי הצליח בעמל רב: באמצעות השקעת הון ציבורי ואנושי ויצירתיות פותחו כאן חקלאות, תעשייה ומחקר משגשגים, נקלטו עולים והוקמה מערכת חינוך שמכשירה כוח אדם מעולה.

בחרנו במסית הגדול, במטמאי בתי התפילה ובפרות הבשן, אבל טיפשותו המרושעת של השלטון הנוכחי העירה אותנו

שני המאבקים הללו צרכו אנרגיה לאומית אדירה, והמאבק השלישי — לגיבוש ועיצוב פסיפס רב־גוני וסובלני של התרבות הישראלית, החל בניסוחה של מגילת העצמאות וכלה בהחלטה על קיום בחירות לאסיפה מכוננת שתכתוב את החוקה — נתקע. מלחמת ששת הימים הסתיימה בניצחון מהדהד, אבל הזרם המרכזי הגיע למאבק השלישי עייף ומותש. העדר מנהיגות, בשילוב יהירות מטמטמת ומרושעת, הסיט אותנו מהמסלול.

במקביל, החלו לצמוח העשבים השוטים. כוחות שכמעט שלא נשאו בנטל שני המאבקים הראשונים הגיעו לזירה מלאי תסכול ומרץ, פיארו את הכוחנות הישראלית וקידשו אבנים, סלעים ושטחים. במקום לעזור לעם הפלסטיני להקים את מדינתו, פתחו נביאי שקר ומשיחי שווא בחזית שתחילתה נגד העם שנכבש, המשכה נגד מתנגדיהם מבית וסופה נגד כל העולם. היהדות ההומניסטית, שהורישה לעולם המערבי ערכים של צדק, חמלה, אהבת האדם ואת הציווי האלמותי "מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך" — נאלמה דום. תחת קדושת האדם באה קדושת הארץ. תחת חמלה באו עריצות ושנאה הזר. חזינו בניצול, בגירוש, בהתעמרות באלה שנבראו בצלם ואפילו בחגיגת דמים על רצח ילדים. נשכח "מעשי ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה?"

השמאל, בכוחותיו האחרונים, הצליח לבחור במנהיג שהפנים באיטיות את הרעיון שסיוע לפלסטינים יביא לנו יתרונות ביטחוניים, תרבותיים, כלכליים ומדיניים. ללא הועיל. לא מנענו את רציחתו. יועץ משפטי נרפה, משיחי שקר ו"רבנים" העניקו גיבוי לשיסוי ולרצח. וההיסטוריה חוזרת. עם ישראל מציין את חורבן הבתים, אך מסרב ללמוד את הלקח. הוא מפאר רצח של ילדים על ידי הוריהם והופך את מצדה לסמל לאומי. בר כוזיבא נהפך לסמל היהודי הגאה, למרות שהביא עלינו גלות בת אלפיים. רצח גדליהו על ידי ישמעאל בן נתניה מצוין בצום, בעוד שרצח רבין נראה כהגשמת מאווייהם של הקנאים המודרניים.

בשיאו של השפל בחרנו במסית הגדול לעמוד בראשות הממשלה. נביאי השקר המתינו לשעת הכושר שבה יסלקו את סממני הדמוקרטיה והחופש וישתלטו כ"רוכבים חופשיים" על המדינה, שעצמאותה הושגה על ידי אחרים. ההתעלמות מחזון הנביאים מתחוורת: מגיעי בית בבית, מטמאי בתי התפילה בטקסים ובוחרים בפרות הבשן "העושקות דלים הרוצצות אביונים, האומרות לאדוניהם הביאה ונשתה". יצרנו כאן פרדוקס בלתי מובן: אנשים חכמים ומברי־קים מקבלים החלטות קולקטיביות הרסניות וחסרות היגיון. בחרנו בשליט מסואב. הגענו לצומת ואנו נדרשים להכריע: החפצי חיים נורמליים אנו, או שנידונו לבריחה מהארץ והשארתה בידי הוזים. עד לאחרונה נראה, שהזרם המרכזי המותש הרים ידיים. ואולם, הטיפשות המרושעת והרשעות המטופשת של הממשל הנוכחי הצילונו. הלהיטות להשלטת ההפיכה המשטרית העירה אותנו. שירה חדשה את בוקר חיינו הרנינה: "אנחנו לא מפחדות", "נפלתם על הדור הלא נכון". המאבק השלישי החל סוף סוף.

להשלמת המאבק הזה דרושה פלטפורמה שתוביל אותנו. הגיעה העת להקים מפלגה המבוססת על ערכיה של היהדות ההומנית: צדקה וחסד, עזרה לזולת, חמלה ואהבת האדם. מפלגה שתתבסס על שלוש רגליים: עזרה לעם הפלסטיני למימוש זכויותיו הלאומיות והאישיות להקמת מדינתו; מלחמה בעוני, בפערים חברתיים ובתופעת הון־שלטון; הכרה במגילת העצמאות כבמסמך משפטי מחייב. הזכויות והערכים שבה, לרבות הפרדת הדת מהמדינה, לא ניתנים לשחיקה או לביטול כל עוד לא תיכון אסיפה מכוננת.

מכאן פנייתנו למנהיגות ולמנהיגים בעלי יושרה ומחויבות — רדו מהגדר. קחו יוזמה, סללו את הדרך ושכבו על הגדר! למה מחכים?

הלברטל הוא מרצה למשפט עברי, ובעבר היה ראש לשכת הרב הראשי לישראל. פרופ' (אמריטוס) אדרעי היה דיקן הפקולטה למשפטים באוניברסיטת חיפה

יפעת מידע תקשורתי
דרך מנחם בגין 96-98 תל אביב 67138 טל. 03-5635050 פקס. 03-5615166 www.ifat.com